

die men wèl bereiken kon, inderdaad uitschakelde, dan zou, zo had men becijferd, vier-vijfde van de productiecapaciteit vernietigd zijn. Tot medio maart werden die aanvallen ondernomen maar door het slechte weer kon men slechts bij drie gelegenheden althans in de buurt van de benzine-installaties komen. Het bleek niet mogelijk, dit offensief vol te houden. Van maart tot eind mei moesten de Britse bommenwerpers tegen doelen ingezet worden die voor de strijd ter zee van urgent belang waren: bases en werven van *U-Boote*, de fabrieken van Duitse lange-afstands-bommenwerpers en de slagkruisers 'Scharnhorst' en 'Gneisenau' die in Brest lagen. Na het begin van de Duits-Russische oorlog werden weer nieuwe doelen aangewezen: negen transportcentra in West-Duitsland, hoofdzakelijk rangeeremplacementen. Mede teneinde de Russen zoveel mogelijk te helpen, zond de *RAF* telkens een maximum aan bommenwerpers de lucht in: in de drie maanden juli, augustus en september werden ca. tienduizend vluchten uitgevoerd, gemiddeld dus meer dan honderd per nacht. Maar hoe effectief waren die bombardementen eigenlijk? In augustus besloot men tot een grondig onderzoek: luchtverkenningsoptnamen werden nauwkeurig vergeleken met de logboeken van toestellen die aan bepaalde operaties deelgenomen hadden. De uitkomsten van het onderzoek waren hoogst teleurstellend. Er bleek namelijk dat zelfs op wolkenloze nachten waarop de maan scheen (een situatie die zich per maand niet meer dan drie- of viermaal voordeed), slechts een derde van de toestellen een aangegeven doel in Duitsland tot op een afstand van minder dan acht kilometer had weten te naderen. Waren de weersomstandigheden minder gunstig, dan was slechts een tiende van de toestellen daarin geslaagd. Een treffer op zulk een doel moest als een toevalstreffer beschouwd worden.

Dit onderzoek leidde er toe dat men naar middelen ging zoeken om van Engeland uit de bommenwerpers effectiever tot boven hun doelen te dirigeren. Voorts kwam men tot de conclusie dat men die doelen aanzienlijk ruimer nemen moest: in plaats van fabrieken moesten steden gebombardeerd worden; fabrieken waren blijkbaar moeilijk te raken, steden daarentegen nauwelijks te missen. Drie-en-veertig steden werden daarvoor uitgezocht en men meende dat men ze als centra van oorlogsindustrie zou kunnen uitschakelen indien men er zes maanden lang per maand in totaal 20 000 ton aan bommen op kon laten vallen. Daarbij baseerde men zich op het effect dat één zware Duitse aanval in november '40 gehad had op de Engelse industriestad Coventry.¹ Afgezien van het feit dat deze vergelijking een wel heel smalle basis had,

¹ In Coventry werd de grootste Engelse fabriek voor de productie van dynamo's verwoest. Dat leidde tot een achterstand van een jaar in de productie van vliegtuigmotoren.